

שיעור הוצאתם כדי לזבל קלח של כרוב, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: כדי לזבל כרישא חציר.

הרי שגרעין אחד בלבד [שהכרוב והכרישא באים ממנו] חשוב, ומדוע לא יתחייב על הוצאת גרעין אחד?

ומתריצין: אמר רב פפא: הא דחייב על זבל לצורך גרעין אחד, משום דזריע. כבר נזרע הגרעין ויש לו חשיבות בפני עצמו שאדם טורח לזבל אותו.

הא דלא חייב אלא על הרבה גרעינים, דלא זריע. לפי שאין אדם טורח להוציא נימא גרעין אחת לשדה לזריעה.

שנינו במשנה: זרע קישואין.

תנו רבנן: המוציא גרעינין של תמרה, אם לנטיעה (2) שתיים. אם לאכילה — כמלא פי חזיר.

וכמה מלא פי חזיר? אחת.

ראוי לנכרי. נכמו שאמרו בגמרא דגרעיני תמרה שיעורן כמלא פי חזיר, ואעפ"י שישאל אסור לגדל חזירין, הרי שמשערין בנכרין. ומ"מ כך הוא האמת דחגב אין טעון שחיטה כדמוכח להלן בגמרא.

והתוס' בד"ה דלא, הביאו מבה"ג, דילפינן מדכתיב "ואת כל נפש החיה הרומשת במים", דהיינו דגים, ולאחר מכן כתיב "ואת כל נפש השורצת" דהיינו חגבים. משמע שאין טעונים שחיטה כדגים.

2. היינו שהם ראויים לנטיעה או במקום שרגילין

רבי יהודה בן בתירה אומר: אפילו לא הוציא אלא חמשה גרעינים בלבד חייב חטאת. זרע קישואין — שנים. שהוא חשוב יותר משאר זרעוני גנה [דברי הכל הוא, רמב"ם בפיהמ"ש]. וכן זרע דילוועין — שנים, זרע פול המצרי — שנים.

המוציא חגב חי טהור — כל שהוא. כלומר, אפילו הוא קטן ביותר, כיון שמצניעין אותו לקטן לשחק בו.

חגב מת — כגרוגרת, כשיעור כל האוכלין, שהרי חגב טהור מותר לאכלו בלא שחיטה. (1)

צפורת כרמים מין צפור בין חיה בין מתה — כל שהוא, לפי שמצניעין אותה לרפואה. כדמפרש בגמרא.

רבי יהודה אומר: אף המוציא חגב חי טמא — כל שהוא. שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו. ובגמרא יתבאר במה נחלקו ת"ק שסובר כן רק בחגב חי טהור, ורבי יהודה.

גמרא:

ורמינהו: תנן [לעיל פ ב]: זבל וחול הדק

על הוצאה השניה, אבל בהוצאה אחת פטור על המין השני דהוי הכל כמו דבר אחד.

ועוד תירצו, דהחידוש הוא למ"ד תמחויין מחלקין [לעיל עא, א] דהיינו אם אכל שתי כזיתים שכל אחד נתבשל בצורה אחרת חייב חטאת על כל אחת ואחת, וס"ד דה"ה מינים מחלקים. ועיין מהרש"ל ומהרש"א.

1. כתב תוס' הרא"ש דמכאן אין ראייה דחגב אין טעון שחיטה. דאפשר לפרש דמת היינו שחוט. ועוד, דאף אם היה אסור לישראל לאוכלו בלא שחיטה ג"כ היה שיעורו כגרוגרת דהרי